

PRAHA
26. března 2024

HLAVNÍ BODY PREZENTACE NÁRODNÍHO SCREENINGOVÉHO CENTRA

1. Cesta k ukotvení role NSC

- do roku 2016 – analytické činnosti ÚZIS ve vztahu ke screeningovým programům
- 1/2016 – vznik Oddělení hodnocení preventivních programů
- 1/2019 – vznik Oddělení Národní screeningové centrum
- 1/2020 – vznik Odboru Národní screeningové centrum
- 1/2023 – pověření ministrem zdravotnictví k zajištění organizace populačních screeningových programů (MZ nadále zajišťuje správní činnost v této oblasti)

2. Organizační struktura NSC – jeho oddělení

- NSC je samostatný odbor ÚZIS ČR
 - prof. RNDr. Ladislav **Dušek**, Ph.D., ředitel ÚZIS ČR
- Vedení NSC
 - PhDr. Karel **Hejduk**, vedoucí NSC, RNDr. Ondřej **Májek**, Ph.D., vědecký vedoucí NSC
- Oddělení řízení screeningových projektů
 - Mgr. Lucie **Mandelová**, Ph.D., vedoucí oddělení, MUDr. Marcela **Koudelková**, manažerka programů pro časný záchyt karcinomu prostaty a plic, Ing. Dana **Altsternová**, komunikace s médii
- Oddělení správy a analýzy dat screeningových projektů
 - Mgr. Ondřej **Ngo**, vedoucí oddělení, Mgr. Renata **Chloupková**, zástupce vedoucího

3. Klíčové aktivity

- Metodické a personální zázemí v oblasti časného záchytu onemocnění, naplňování klíčových strategií
- Datová základna screeningových programů a evaluace populačních screeningových programů
- Koordinace populačních programů a spolupráce na nově vznikajících screeningových programech
- Realizace pilotních projektů realizujících implementační výzkum
- Vzdělávací a výzkumné aktivity
- Mezinárodní spolupráce

4. Metodické zázemí pro naplňování národních strategií

- Vytvořené metodické dokumenty: Životní cyklus programů časného záchytu onemocnění
- Spolupráce: MZ ČR, univerzitami, odbornými společnostmi, zdravotními pojišťovnami, poskytovateli zdravotních služeb apod.
- Národní strategie: Strategického rámce Zdraví 2030, Národního onkologický plán České republiky do roku 2030, Národního plán obnovy

5. Datová základna

- Vybudována infrastruktura pro sběr a hodnocení dat
- Evaluace screeningových programů
- Datový portál screeningových programů

6. Koordinace populačních programů a zavádění nových screeningových programů

- Rada Národního screeningového centra
- Komise stávajících screeningových programů (program screeningu **karcinomu děložního hrdla**, program screeningu **karcinomu prsu**, program screeningu **kolorektálního karcinomu**, program časného záchytu **karcinomu plic**)
- Komise nově vzniklých screeningových programů (pro přípravu programu časného záchytu **karcinomu prostaty**, pro přípravu programu časného záchytu **poruch štítné žlázy v těhotenství**, pro přípravu screeningu **spinální svalové atrofie a těžké kombinované imunodeficience u novorozenců**) – všechny programy zahájeny v roce 2024
- Komise připravovaných screeningových programů (pro přípravu programu screeningu **aneurysmatu abdominální aorty**) - plánované zahájení 2025

7. Ukončené pilotní projekty do roku 2022 - aplikace výsledků do praxe

- Program časného záchytu **karcinomu prostaty** u populace mužů v po onkologických onemocněních - připraveno k implementaci od roku 2024
- Časný záchyt **tyreopatií v těhotenství** - připraveno k postupné implementaci od roku 2024
- Časný záchyt **familiární hypercholesterolemie** - pokračuje odborná diskuse, uspořádán odborný kulatý stůl, plánována diskuse se zdravotními pojišťovnami
- Časný záchyt **chronické obstrukční plicní nemoci v rizikové populaci** - odborná diskuse k vhodné implementaci k programu časného záchytu karcinomu plic a posílení intervence k zanechání kouření
- Sekundární prevence **osteoporotických zlomenin** u osob nad 50 let věku po prodělané zlomenině - VZP již zahájila screening osteoporózy

- Časný záchyt **diabetické retinopatie a makulárního edému** u pacientů s diabetem 1. nebo 2. typu - VZP již zahájila screening diabetické retinopatie
 - Screening rizika **předčasného porodu** zavedením programu QUIPP - diskutována implementace do doporučených postupů
 - Časný záchyt **kritických vrozených srdečních vad** u zralých novorozenců - diskutována implementace do doporučených postupů
8. Přípravované pilotní projekty od roku 2023
- Časný záchyt **hepatitidy C u osob užívajících drogy injekčně** - spuštěn od 1/2023
 - Časný záchyt **malnutrice u onkologických pacientů a osob nad 65 let** - spuštěn od 1/2023
 - Časný záchyt **hyperaktivního močového měchýře a eliminace negativního dopadu na kvalitu života** - spuštěn od 9/2023
 - Časný záchyt **kožních nádorů pomocí telemedicínského nástroje v primární péči** - spuštěn od 10/2023
 - Časný záchyt **chronické tromboembolické plicní hypertenze** u nemocných po prodělané plicní embolii - spuštěn od 12/2023
 - Národní program **prevence obezity dětí – BE FIT 24** - spuštěn od 1/2024
 - Časný záchyt a **prevence zdravotních komplikací u předčasně narozených dětí (PND)** - spuštěn od 3/2024
 - **Kombinovaný screening v prvním trimestru těhotenství** - spuštění plánováno od 5/2024
9. Konference NSC
- Konference **PREVON** - 8. konference: **4. dubna 2024** od 12,30, Praha, Emauzské opatství
TÉMATA: HTA ve screeningu a pomezí primární a sekundární prevence; 9. konference: **8. – 9. října 2024**, Praha - **TÉMATA:** Aktuální stav onkologického screeningu (8. října) a novorozeneckého screeningu (9. října)
 - Konference **DAKAR** – datový audit screeningů realizovaných radiology - 3. ročník: **22. září 2024**, Plzeň, součástí konference České radiologické společnosti
 - Konference **DATOVÝ AUDIT MAMOGRAFICKÉHO SCREENINGU** - 22. ročník: **14. listopad 2024**, Brno
 - Konference **PROSTAFORUM** – první rok programu časného záchytu karcinomu prostaty - 3. ročník: **20. listopad 2024**, Praha
 - Konference **PNEUMOFORUM** – třetí rok programu časného záchytu karcinomu plic - 1. ročník: **28. listopad 2024**, Praha
10. Představení jednotlivých populačních programů screeningu nádorů včetně vývoje nemocnosti (incidence) a úmrtnosti (mortality)
- **SCREENING KARCINOMU PRSU**
 - Pro ženy ve věku od 45 let
 - Vyšetření provádí 73 akreditovaných center
 - Dlouhodobě dochází ke **zřetelnému poklesu úmrtnosti na karcinom prsu**. Nárůst nemocnosti se v posledních letech zastavil, výrazně **převažují nádory časnějších stadií**.
 - **20 let MAMOGRAFICKÉHO SCREENINGU - Konference ke 20 letům screeningu** – Datový audit mamografického screeningu v praxi (21. ročník, 26.10.2023)
 - **SCREENING KARCINOMU TLUSTÉHO STŘEVA A KONEČNÍKU**
 - Pro lidi ve věku od 50 let
 - 2 typy vyšetření: test okultního krvácení do stolice (TOKS) a screeningová kolonoskopie
 - Dlouhodobě dochází ke **zřetelnému poklesu nemocnosti i úmrtnosti na kolorektální karcinom**. Screening kolorektálního karcinomu **umí zachytit a léčit již přednádorové stavy**.
 - **SCREENING KARCINOMU DĚLOŽNÍHO HRDLA**
 - Pro ženy ve věku od 15 let
 - Vyšetření provádí ambulantní gynekolog
 - Dlouhodobě dochází ke **zřetelnému poklesu nemocnosti i úmrtnosti na karcinom děložního hrdla**. Screening karcinomu děložního hrdla **umí zachytit a léčit již přednádorové stavy**.
11. Představení nově zaváděných preventivních programů
- **PROGRAM ČASNÉHO ZÁCHYTU KARCINOMU PLIC**
 - Pro lidi ve věku 55 – 74 let, kuřák nebo bývalý kuřák, 20 balíčkoroků (jeden balíčkorok znamená, že člověk kouřil jeden rok jednu krabičku cigaret denně)
 - Vyšetření provádí praktický lékař nebo pneumolog
 - **PROGRAM ČASNÉHO ZÁCHYTU KARCINOMU PROSTATY**
 - Pro muže ve věku 50 – 69 let, bez anamnézy karcinomu prostaty
 - Vyšetření provádí praktický lékař nebo urolog
 - **PROGRAM ČASNÉHO ZÁCHYTU TYREOPATIÍ V TĚHOTENSTVÍ**
 - Pro těhotné ženy, neléčené pro tyreoidální dysfunkci
 - Vyšetření provádí ambulantní gynekolog
 - **NOVOROZENECKÝ LABORATORNÍ SCREENING**
 - Populační pilotní program screeningu SMA a SCID (1.1.2022 – 31.12.2023) je od letošního roku součástí standardního novorozeneckého laboratorního screeningu.